

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ЯК ЗАСОБУ ІНТЕНСИВНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

Гохман Олександр Рафаїлович

д.ф-м.н., професор

Ємельянова Дар`я Володимирівна

к.п.н., доцент

Тадеуш Ольга Харлампіївна

к.ф-м.н. доцент

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Вступ. Основною метою навчання іноземної мови на немовних спеціальностях є розвиток комунікативної компетентності, формування такого рівня мовних навичок, які будуть використовуватися для задоволення професійних потреб, для здійснення особистих та ділових контактів та подальшої самоосвіти. Однак, дослідження, проведені на нелінгвістичних спеціальностях з метою визначення якості навчання іноземних мов, виявили, що значна кількість студентів має низький рівень знань іноземної мови. Причиною такої ситуації може бути низький рівень початкової (шкільної) підготовки, недостатня кількість аудиторних занять та неефективна самостійна робота здобувачів освіти. Відсутність комунікативної іншомовної компетентності в сьогоdnішній час при розширенні міжнародних контактів є вагомим обмежувачим фактором реалізації професійних можливостей.

Одним із шляхів покращення ситуації є використання сучасних технологій та інтенсивних методів навчання іноземних мов. Особливостями таких технологій є: використання засобів, що активізують свідомі та несвідомі процеси психіки для створення різноманітної і міцної мовної бази; розробка завдань, що мотивують спілкування; оптимальна організація інтерактивного спілкування між усіма учасниками навчального процесу. Таким чином, під інтенсивним навчанням іноземної мови мається на увазі навчання, засноване на застосуванні психологічних особливостей особистості, невикористаних у

традиційному підході, з акцентуванням уваги на різних формах педагогічного спілкування, на створенні соціально-психологічного клімату в групі, в підтримці мотивації навчання мови, при якій усуваються психологічні бар'єри при засвоєнні навчального матеріалу.

Численні прихильники інтенсивних методів навчання іноземних мов довели, що їх правильне застосування дозволяє досягти хороших результатів як з точки зору набутого матеріалу, так і з точки зору процесу навчання. В таблиці 1 наведені основні ідеї та принципи інтенсивних методів навчання іноземних мов.

Таблиця 1

Методичні засади інтенсивного навчання іноземної мови

Визначення методу	Концепція методу	Послідовність етапів навчання
Метод активізації резервної спроможності особистості та колективу	Використання психологічних резервів особистості та колективу, маніпулювання соціальними та психологічними процесами групової міжособистісної взаємодії	1. Формування здібностей до мови, починаючи з інтонації за готовими конструкціями. 2. Перехід до лексико-граматичної взаємодії викладача та групи учнів на рівні аналізу готових конструкцій. 3. Перехід до синтаксичної та фонетичної взаємодії на основі активного спілкування викладача та групи учнів, міжособиста взаємодія учнів, інтенсифікації процесів пізнання, ресурсів пам'яті, уваги та уваги
Емоційно-семантичний метод	Оволодіння іноземною мовою як рідною мовою (фрази та конструкції)	1. Розвиток мовлення в умовах повсякденного міжособистісного спілкування на побутовому рівні, розвиток навичок читання.

	зберігаються природним шляхом)	<p>2. Розвиток і граматична корекція мовлення, вміння розмовляти мовою аудиторії, викладати свої погляди на певне питання.</p> <p>3. Перевірка професійних навичок перекладу, читання без словника з розумінням загального змісту.</p>
Комунікативний метод	<p>Створення реальних ситуацій спілкування, мовної та психологічної готовності до спілкування за допомогою ігрових прийомів та методу проєктів.</p> <p>Свідоме розуміння матеріалу та способів дії з ним.</p> <p>Усвідомлення вимог спілкування.</p>	<p>1. Підвищення пізнавальних факторів навчально-виховного процесу, осмисленість та розуміння студентами сутності навчального заняття при поясненні викладачем мовних фактів.</p> <p>2. Розуміння необхідності спілкування іноземною мовою як фактору міжкультурної комунікації, навчання спілкуванню (говоріння, письмо, переклад).</p> <p>3 Підвищення інтенсивності навчання за рахунок збільшення частки мовної та смислової активності студента; введення елементів психологічного впливу (моральний комфорт, нівелююча тривожність, елементи впливу на різні типи сприйняття та пам'яті).</p> <p>4. Інтерактивність на занятті.</p>
Лінгво соціокультурний метод	Використання іноземної мови як засобу набуття	1. Формування інтонаційної здатності до мови за допомогою готових конструкцій.

	спеціалізованих знань. Діалог вітчизняної та зарубіжної культури	2. Перехід до лексичної та граматичної взаємодії викладача та групи студентів на рівні аналізу готових конструкцій. 3. Перехід до синтаксичної та фонетичної взаємодії на основі активного спілкування вчителя та групи учнів, студентів один з одним, інтенсифікації процесів пізнання, ресурсів пам'яті та уваги
--	---	---

Існує думка, що інтенсифікація навчання іноземної мови може бути досягнута за допомогою методу стиснення мовного та мовленнєвого матеріалу, який передбачає системне дозування повторного використання матеріалу, накопичення знань і вмінь та способів вираження їх іноземною мовою. Передбачається, що кожна нова робота базується на раніше набутих знаннях і розвиває прагнення до їх подальшого накопичення, сприяє розвитку нових знань і навичок людини щодо іншомовного спілкування (Р. Мартинова).

Цікавих та оригінальних методів, якими можна швидко та ефективно вивчити іноземну мову, існує безліч. У той же час навчання на основі діалогу, в тому числі інтерактивного, є суттю всіх технологій інтенсивного вивчення іноземних мов. Можна зазначити, що всі методи та засоби, які призводять до успіху при вивченні мови, повинні застосовуватися. Однак, важливо пам'ятати, що потрібно систематично навчатись і приділяти велику увагу самонавчанню.

Як відомо, серед різноманіття нових освітніх технологій, спрямованих на впровадження інтенсивних методів навчання, певний інтерес викликає проектний метод. Суть методології проектування полягає в тому, що мета навчання та способи її досягнення визначаються здобувачами освіти, виходячи з їх інтересів, особистих особливостей, потреб, мотивацій та уподобань. Метод проектів поєднує в собі всі необхідні умови інтенсивного навчання іноземної

мови: використання іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації в майбутній професійній діяльності, створення особливого соціально-психологічного клімату в групі, усунення психологічних бар'єрів при засвоєнні навчального матеріалу, активізація інтерактивності.

Мета. Мета дослідження полягала у використанні методу проектів як засобу інтенсифікації процесу навчання англійської мови майбутніх учителів фізики. Експериментальне дослідження проводилося на базі Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» зі студентами першого року навчання фізико – математичного факультету, спеціальності 014 Середня освіта (Фізика). Згідно з навчальним планом, дисципліна «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» за цією спеціальністю вивчається лише перші два семестри в кількості 48 годин аудиторного навчання та 72 годин самостійного навчання. Обмежена кількість годин зумовила необхідність застосування інтенсивних методів з реалізацією професійної орієнтації навчального процесу.

Матеріали і методи. Як метод інтенсивного навчання англійської мови застосовувався метод проектів. При організації проектної діяльності в процесі вивчення іноземної мови виникали педагогічні та психологічні проблеми створення, формування та забезпечення потреб спілкування іноземною мовою, набуття знань та навичок за допомогою особисто значимої професійної діяльності. Отже, загальний принцип методу проектів полягав у прямому зв'язку теми проекту зі змістом навчального матеріалу. Темі проектів визначалися відповідно до змістовних модулів навчальних програм із загальної фізики та іноземної мови за професійним спрямуванням. Робота над проектами здійснювалась у взаємодії викладачів фізики і англійської мови та майбутніх учителів фізики. Спілкування здобувачів освіти з викладачами проводилось за рахунок як аудиторних занять, так і годин, відведених на самостійну роботу для засвоєння загальної фізики та англійської мови.

Результати та обговорення. Відповідно до навчального плану на першому курсі майбутні вчителі фізики вивчають розділ загальної фізики

"Механіка", в якому вводяться основні фізичні терміни, формуються уявлення про властивості простору і часу, формулюються закони Ньютона, закони збереження тощо. Тому обрано такі теми навчальних проектів: "Властивості простору і часу - від Ньютона до Ейнштейна", "Етимологія фізичних термінів", "Ісаак Ньютон - великий фізик усіх часів", «Закони збереження та властивості простору і часу».

Крім проектів, теми яких безпосередньо зв'язані зі змістом розділу «Механіка», виконувались також проекти із проблем навчання фізики та перспектив розвитку фізики, а саме: «Фізика в школах України та країн Західної Європи», «Навчання фізики у закладах вищої освіти України та Західної Європи», «Найважливіші напрями фізичних досліджень третього тисячоліття», «Фізичні інститути НАН України».

Найважливішим фактором, що сприяв формуванню внутрішнього мотиву мовленнєвої діяльності при навчанні англійської мови за професійним спрямуванням, була, насамперед, відповідність ідей проекту професійним інтересом майбутніх учителів фізики. Педагоги у процесі роботи над проектом забезпечували консультативну та координаційну функції.

Робота над проектами охоплювала три основні етапи з відповідним змістом та функціональністю майбутніх учителів фізики та викладачів: підготовчий, основний та завершальний. Підготовчий етап був спрямований на створення мотивації, постановки цілей, планування. На цьому етапі студенти визначали тему, аналізували проблеми, уточнювали цілі, обговорювали проблеми, висували свої рішення, створювали робочі групи, призначили ролі, визначили джерела інформації, методи збору інформації. Основний етап - прийняття рішень, обговорення шляхів реалізації проекту, визначення способів представлення результатів, збір інформації, творча обробка проекту. На завершальному етапі проекту здійснювалися захист та оцінювання. Студенти на цьому етапі розробляли форму подання та захисту проекту, колективно аналізували результати. Викладач англійської мови спостерігаючи за здобувачами освіти, керував розвитком всіх видів мовленнєвої діяльності:

розуміння мови та вміння сприймати мову на слух, тобто аудіювання, а також читання та письмо. Важливим фактором розвитку внутрішньо вмотивованої мовленнєвої діяльності в процесі проектного навчання було, перш за все, відповідність змісту проекту реальним професійним інтересам майбутніх учителів фізики.

Висновки. Спостереження, бесіди, анкетування, тестування та результати експериментального дослідження дозволили дійти таких висновків:

- проектна діяльність сприяла формуванню знань з граматики англійської мови, дозволила будувати граматичні конструкції в ситуаціях професійного спілкування;

- проектна діяльність розвивала вміння використовувати активну загальномовну та професійну фізичну лексику, сприяла збільшенню фразеологічних одиниць загальноживаної та фізичної термінології;

- проектна діяльність дозволила здійснювати аналіз особливостей, переваг та недоліків різних типів навчальних джерел із засвоєння англійської мови та професійних джерел;

- робота над проектами дозволяла здійснювати комунікацію в усіх видах мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо, мовлення);

- при виконанні проектів майбутні вчителі фізики здобували навички самостійного опрацювання джерел інформації, оперування теоретичними знаннями та мовним матеріалом;

- виконання проектів сприяло формуванню відповідальності як найважливішої професійно-особистісної характеристики майбутнього вчителя фізики.

Отже, проектна діяльність при навчанні англійської мови за професійним спрямуванням сприяла інтенсивному розвитку всіх мовних навичок, а саме: говорінню, читанню, аудіюванню та письму як у загальній, так і в професійній комунікації.